

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑๑/๒๕๕๐

วันที่ ๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวปิ่นรัฐ ศิริรัตนประเสริฐ จำเลยที่ ๓ และนายปฏิญญา ศิริรัตนประเสริฐ จำเลยที่ ๔) ในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๔๕๓/๒๕๔๓ ของศาลจังหวัดราชบุรี เพื่อให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๒ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๓๓ (หลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง) หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ด้วยคำร้องนี้เป็นคดีที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยคดี จึงมีประเด็นเบื้องต้นสมควรพิจารณาก่อนว่า กรณีมีเหตุต้องพิจารณาวินิจฉัย ตามประเด็นแห่งคดีของคำร้อง หรือไม่

เห็นว่า การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดต้องพิจารณาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย โดยผู้ร้องโต้แย้งความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๗๒ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้นำหลักการแห่งบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้ เป็นหลักการเดียวกันตามมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๑๕ ด้วยเช่นกัน ดังนั้น เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนเกี่ยวกับ บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ กรณีจึงมีเหตุผลควรวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องต่อไป

เมื่อพิจารณาคำร้องแล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ และมาตรา ๔ เป็นบททั่วไป โดยมาตรา ๒ บัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองที่กำหนดให้ประเทศไทยมีการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติรับรอง และให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล ส่วนมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ทั้งโดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันองค์กรของรัฐในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย และมาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่รับรองในการที่บุคคลจะอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิ และเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่เป็นที่ปฎิบัติต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นบทบัญญัติที่ให้หลักประกันสิทธิของบุคคล

ในการใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลเมื่อถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรอง ส่วนมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติในหมวดศาล โดยมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจัดโครงสร้างของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีว่าประกอบด้วยลำดับชั้นของศาล ๓ ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา และอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกา

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยกำหนดให้ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ และมาตรา ๔ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราเป็นบทบัญญัติหลักทั่วไป มิได้มีข้อความที่เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ในขณะที่ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น โดยกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาในการอุทธรณ์และให้ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมมาวางศาล พร้อมกับอุทธรณ์ จึงมิใช่กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราดังกล่าวจะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักทั่วไปได้

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

เห็นว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดลำดับชั้น โครงสร้างของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดี มิได้เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของบุคคล ในการนำคดีขึ้นสู่ศาลว่าต้องได้รับการพิจารณาคดีให้ครบทั้งสามลำดับชั้นศาลดังที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด ทั้งปรากฏจากความในตอนท้ายของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่งว่า “เว้นแต่ ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น” ซึ่งหมายความว่า รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น อาจมีบทบัญญัติให้ศาลชั้นใดพิจารณาคดีเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปที่ว่า

การพิจารณาพิพากษาคดีศาลยุติธรรมจะต้องมีสามชั้นศาลเสมอไป ดังเช่นความในวรรคสี่ของมาตรา ๒๑๕ ที่ให้มีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งเป็นระบบศาลชั้นเดียว ส่วนความในวรรคอื่นของมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีของคำร้อง การใช้สิทธิยื่นคำอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความบัญญัติไว้ สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นการให้สิทธิอุทธรณ์แก่คู่ความและกำหนดหน้าที่ให้ผู้อุทธรณ์นั้นต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามเงื่อนไขของกฎหมายโดยการนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ซึ่งเงินค่าธรรมเนียมนี้เป็นเงินที่วางไว้เพื่อเป็นประกันว่า หากศาลอุทธรณ์พิพากษาและคดีถึงที่สุดให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบชำระค่าธรรมเนียมแทนคู่ความที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมซึ่งตนได้ใช้จ่ายไปก่อนจากเงินค่าธรรมเนียมที่วางไว้ต่อศาลพร้อมอุทธรณ์นั้น โดยไม่ต้องดำเนินการบังคับคดี หากศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ชนะคดี ผู้อุทธรณ์ย่อมมีสิทธิขอรับเงินค่าธรรมเนียมซึ่งต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งที่ตนวางคืนได้ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจึงมิใช่เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิหรือขัดขวางในการดำเนินคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลให้ครบทั้งสามชั้นศาลตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด อีกทั้งมิใช่เป็นเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญรับรอง และไม่เกี่ยวกับบุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ